

TOMA POPOVIĆ

SPISAK HERCEGOVAČKIH NAMESNIKA U XVI VEKU

Jedna od osnovnih obaveza Dubrovčana prema susjednim hercegovačkim namesnicima bila je da svakom novom sandžakbegu upute poslanstvo, da mu se poklone i predaju običajne darove, isto kao što su i sandžakbegovi, neposredno posle svog imenovanja, upućivali u Dubrovnik svoje emisare da o tome obaveste vladu. Ovu svoju obavezu dubrovačka vlada je u XVI veku redovno ispunjavala, tako da je na osnovu njenih odluka o slanju ovih poslanstava moguće sastaviti spisak hercegovačkih namesnika i približno odrediti vreme uprave jednog sandžakbega u Hercegovini. U sastavljanju ovog spiska uzimali smo u obzir, kad je to bilo moguće, i datume dolaska sandžakbegovog emisara, kao što smo bez obzira na datum vladine odluke da uputi poslanike novom begu, taj datum ponekad utvrđivali prema obaveštenju o odlasku ili smrti starog sandžakbega. Na osnovu dubrovačke građe, moguće je, za prvu polovinu XVI veka naročito, utvrditi i imena hercegovačkih sandžakbegova. Međutim, i u slučajevima kad njihova imena nismo mogli utvrditi, navodili smo vreme kad su upravljali Hercegovinom, jer ono može pomoći da se identifikuju imena onih sandžakbegova koji su nam poznati jedino po nekoj ispravi koju su doneli.

Ahmed-beg Vranješević od juna 1497. do oktobra 1500. godine¹.

Mehmed-beg Obrenović od oktobra 1500. do jula 1504. godine².

Čini se da je u januaru 1503. godine bio smenjen sa dužnosti hercegovačkog sandžakbega i na njegovo mesto postavljen *Mustafa-beg Milivojević*, ali je u drugoj polovini te iste godine vraćen na staru dužnost³.

¹ Cons. Rog. XXIX, 9'; Ćiro Truhelka, *Tursko-slovenski spomenici dubrovačke arhive*. Sarajevo 1911, 217. Vid. i: Isti, *Popis bosanskih sandžak bega i begler-bega od god. 1463. do 1878*. Časopis za hrvatsku povijest, 1—2, Zagreb 1943, 3—4; Safvet-beg Bašagić, *Znameniti Hrva-*

ti, Bošnjaci i Hercegovci u Turskoj carevini. Zagreb, Matica Hrvatska, 1931.

² Cons. Rog. XXIX, 9'; Lett. di Lev. XVII, 98—8'; Ć. Truhelka, *nav. delo*, 217—8.

³ Cons. Rog. XXIX, 102—3, 170'; Lj. Stojanović, *Stare srpske povelje*

Sinan-beg od jula 1504. do marta 1507. godine⁴.

Mehmed-beg Isabegović od marta 1507. do aprila 1509. godine⁵.

Daut-beg od maja 1509. do februara 1510. godine⁶.

Kasum-beg od februara do jula 1510. godine⁷.

Mehmed-beg Obrenović od avgusta 1510. do decembra 1511. godine⁸.

U Hercegovinu je došao sa položaja skadarskog sandžakbega⁹. Vest o njegovom ponovnom dolasku u Hercegovinu stigla je u Dubrovnik još početkom jula 1510. godine, ali se on tada, čini se, zadržao na putu, što zaključujemo iz činjenice da mu je vlada tek u avgustu uputila poslanstvo sa običajnim darovima¹⁰. Sredinom 1511. godine Mehmed-beg je otišao u rat iz koga se više nije vraćao u Hercegovinu¹¹. U decembru 1511. godine ponovo je imenovan za skadarskog sandžakbega¹².

Hasan-beg od decembra 1511. do maja 1512. godine¹³.

U Hercegovinu, čini se, uopšte nije dolazilo, nego je sve vreme provodio u ratu. To zaključujemo iz činjenice da je dubrovačka vlada, na svojoj sednici od 7. maja 1512. godine, odlučila da daruje Huseina, novog rudinskog vojvodu, koga je poslao Hasan-beg Alibegović da obavesti vladu o svom dolasku u sandžak, ali mu vlada tom prilikom nije uputila poslanstvo, jer je on, verovatno zbog sultanove smrti, promenio odluku i otišao na Portu¹⁴.

Kasum-beg Mihaljbegović od maja 1512. do marta 1513. godine¹⁵.

Neposredno posle stupanja na novu dužnost otišao je na poziv Selima II u rat¹⁶, iz koga se vratio u Hercegovinu krajem 1512. godine¹⁷. Umro je kao hercegovački sandžakbeg krajem februara ili početkom marta 1513. godine¹⁸.

Mehmed-beg Isabegović od marta 1513. do oktobra 1515. godine¹⁹.

U Hercegovinu je došao sa položaja skopskog sandžakbega, odakle je, u martu 1513. godine, poslao svog kajmakama, vojvodu Musu²⁰. Međutim, već u aprilu te iste godine smenio je vojvodu

i pisma, knj. I, deo II, Beograd, SAN, 1934, br. dok. 984.

⁴ Cons. Rog. XXIX, 239; XXX, 6', 68', 76', 92, 200'; Lett. di Lev. XLX, 38'—40, 55', 58; C. Truhelka, nav. delo, 218—19.

⁵ Cons. Rog. XXX, 216', 297; XXXI, 21, 26, 44'; C. Truhelka, nav. delo, 220—1.

⁶ Isto XXXI, 103, 131; C. Truhelka, nav. delo, 221—2.

⁷ Isto XXXI, 186', 188', 196'; C. Truhelka, nav. delo, 222—3.

⁸ Cons. Rog. XXXI, 237, 248'; XXXII, 75'.

⁹ Isto XXXI, 141', 190.

¹⁰ Isto, 232.

¹¹ Isto XXXII, 23', 27, 52, 55.

¹² Isto XXXIII, 148'.

¹³ Isto XXXII, 75', 116; C. Truhelka, nav. delo, 222—3.

¹⁴ Isto XXXII, 75'; C. Truhelka, nav. delo, 223.

¹⁵ Cons. Rog. XXXII, 117', 124.

¹⁶ Isto, 123'.

¹⁷ Isto, 189', 200, 201, 207'.

¹⁸ Isto, 222.

¹⁹ Cons. Rog. XXXII, 216, 256, 277; XXXIII, 55'; C. Truhelka, nav. delo, 223.

²⁰ Isto XXXII, 216.

Musu i kao svog kajmakama postavio svog kapidžibašu, dok je on sa svojim trupama otišao u sultanov vojni logor u Brusu²¹. U svoj sandžak prvi put je došao u julu 1513. godine, kad mu je vlada i uputila svoje poslanstvo²². Krajem 1514. godine ponovo je otišao u rat²³ iz koga se vratio u junu 1515. godine²⁴.

Skender-beg (Schenderbegh Aurenesovich) od oktobra 1515. do februara 1517. godine²⁵.

U martu 1516. godine otišao je u rat iz koga se nije više vraćao u Hercegovinu²⁶.

Mustafa-beg od februara 1517. do maja 1518. godine²⁷.

Za hercegovačkog sandžakbega došao je sa položaja sandžakbega Sereza²⁸. Bio je Daut-pašin sin. Neposredno posle imenovanja za hercegovačkog sandžakbega Mustafa-beg je otišao u rat u Siriju i Egipat, tako da tom prilikom nije ni dolazio u Hercegovinu, nego je kao kajmakama uputio svog sina Mahmut-bega²⁹. Iz rata se vratio u martu 1518. godine; tad je prvi put došao u svoj sandžak³⁰.

Kasum-paša od maja 1518. do avgusta 1520. godine³¹.

Neposredno po dolasku u Hercegovinu preduzeo je da utvrdi i popravi novska utvrđenja³². Krajem 1519. godine krenuo je na vojni pohod protiv crnogorskih plemena³³. U aprilu 1520. godine pozvan je u rat iz koga se nije više vraćao u svoju provinciju³⁴. Posle osvajanja Rodosa, 21. decembra 1522. godine, Kasum-paša je postavljen za njegovog prvog sandžakbega³⁵.

Hajdar-beg od avgusta 1520. do februara 1521. godine³⁶.

U Hercegovinu je došao tek u oktobru 1520. godine. U odluci od 3. oktobra te iste godine kojom vlada odlučuje da uputi poslanstvo »novom hercegovačkom sandžakbegu Hajdar-begu« kaže se da je on »sin pokojnog *Ahmed-bega Pobedrice* i kćeri sultana Bajazita«³⁷. Zanimljivo je da je do njegovog dolaska upravljao Hercegovinom, kao kajmakam, »čauš Porte«³⁸.

Ahmed-beg od februara 1521. do marta 1522. godine³⁹.

Mehmed-beg od marta 1522. do juna 1523. godine⁴⁰.

Tokom 1522. godine vojevao je po Hrvatskoj; krajem maja i početkom juna opsedao je Klis⁴¹. U maju 1523. godine dubrovačka vlada je poslala svojim poklisarima harača na Porti pismo kojim je

²¹ Isto, 224.

²² Isto, 256, 263'.

²³ Isto XXXIII, 104', 123, 125', 145'.

²⁴ Isto, 183', 184.

²⁵ Cons. Rog. XXXIII, 218', 250';

Ć. Truhelka, nav. delo, 223—4.

²⁶ Isto XXXIII, 250'.

²⁷ Cons. Rog. XXXIV, 94; Ć. Truhelka, nav. delo, 224—5.

²⁸ Isto XXXIV, 94.

²⁹ Isto, 172.

³⁰ Isto, 231, 235.

³¹ Cons. Rog. XXXIV, 254'; XXXV,

59.

³² Isto XXXIV, 259', 260, 260', 261.

³³ Isto XXXV, 175'.

³⁴ Isto, 208'.

³⁵ Isto XXXVII, 114'.

³⁶ Isto XXXV, 257'.

³⁷ Isto, 264'.

³⁸ Isto, 262'.

³⁹ Cons. Rog. XXXVI, 19, 27'; Lett. di Lev. XIX, 182', 188'.

⁴⁰ Cons. Rog. XXXVI, 182; Lett. di Lev. XIX, 197.

⁴¹ Cons. Rog. XXXVI, 216'.

Mehmed-beg preporučio Dubrovčane »svom bratu koji se nalazi na Porti«, ali nismo mogli utvrditi ni njegovo ime ni funkciju koju je obavljao na Porti⁴².

Mehmed-beg Alibegović od juna 1523. do avgusta 1527. godine⁴³.

Pored prezimena Alibegović, ovog sandžakbega, u građi kojom raspolažemo, često nazivaju i Mehmed-beg Mihaljbegović. Da je reč o istom sandžakbegu, vidi se i iz odluke od 16. jula 1524. godine kojom vlada odlučuje da pošalje dar hercegovačkom sandžakbegu »Mehmed-begu Alibegoviću zvanom Mihaljbegović«⁴⁴. Mehmed-beg Alibegović je bio oženjen ćerkom Ahmed-paše Hercegovića, što mu je i dalo povoda da, kao Ahmed-pašin zet, traži od dubrovačke vlade da mu, za 1523. godinu, isplati proviziju, koju su Dubrovčani svake godine isplaćivali Hercegovcima⁴⁵. Tokom 1524. godine Mehmed-beg je nastavio izgradnju Skradina, koju je započeo njegov prethodnik⁶⁴. Tokom svoje duge uprave u Hercegovini često je odlazio na ratne pohode.

Ahmed-beg od jula 1527. do avgusta 1531. godine⁴⁷.

Baksi-beg od avgusta 1531. do maja 1533. godine⁴⁸.

Umro je kao hercegovački sandžakbeg početkom marta 1533. godine⁴⁹.

Piri-beg od maja 1533. do novembra 1537. godine⁵⁰.

Bali-beg od novembra 1537. do maja 1541. godine⁵¹.

Džafer-baba od maja 1541. do juna 1542. godine⁵².

Pisam-beg od juna 1542. do novembra 1544. godine⁵³.

Malkoč-beg od novembra 1544. avgusta 1547. godine⁵⁴.

Sinan-paša od avgusta 1547. do juna 1549. godine⁵⁵.

Bio je brat velikog vezira Rustem-paše i Karađoz-bega, koji se proslavio gradnjom čuvene džamije u Mostaru, koja i danas po njemu nosi ime Karađoz-begova džamija. U junu 1549. godine unapređen je za kapudan-pašu⁵⁶.

*Od juna 1549. do marta 1550. godine*⁵⁷.

Na osnovu građe kojom raspolažemo nismo mogli utvrditi ime ovog sandžakbega. Dubrovčani su mu se obraćali sa: »*Illustrissimus*

⁴² Isto XXXVII, 29'.

⁴³ Cons. Rog. XXXVII, 76, 84, 93, 248; XXXVIII, 191'.

⁴⁴ Isto XXXVII, 206'.

⁴⁵ Isto, 104'—5.

⁴⁶ Isto, 124, 127.

⁴⁷ Cons. Rog XXXVIII, 263', 265', 268, 281—2, 285, 290; XXXIX, 9', 52', 123', 135—5', 164—5', 173, 221—2, 227', 280'; Lett. di Lev. XX, 30—94.

⁴⁸ Cons. Rog. XL, 231, 258'; XLI, 23.

⁴⁹ Isto XLI, 181.

⁵⁰ Isto XL, 231, 258'; XLI, 23.

⁵¹ Cons. Rog. XLIII, 218—18'; XLV, 143, 156'.

⁵² Cons. Rog. XLV, 146'; Ivan Kukuljević Sakcinski, *Kratki ljetopisi hrvatski*. Arhiv za povijesnicu jugoslovensku IV, Zagreb 1857, 54.

⁵³ Cons. Rog. XLVI, 2, 11, 60', 145', 172'; *Delta* I, 14, 67.

⁵⁴ Cons. Rog. XLVII, 34', 81; Safvet beg Bašagić, *Kratka uputa u prošlost Bosne i Hercegovine*. Sarajevo 1900, 34.

⁵⁵ Cons. Rog. XLVIII, 70', 71; Lett. di Lev. XXIII, 257'.

⁵⁶ Cons. Rog. XLIX, 30, 30'.

⁵⁷ Isto, 38'.

Dominus Sangiacchus«, iz čega bi se, možda, moglo zaključiti da je imao titulu paše.

*Od marta 1550. do februara 1552. godine*⁵⁸.

Nismo mogli utvrditi ime ovog sandžakbega. Zanimljivo je da je on često, »nekim svojim poslom«, upućivao svoje službenike u Mletke.

*Sinan-paša od februara 1552. do februara 1557. godine*⁵⁹.

U dubrovačkoj građi često se pominje njegov brat Husein-beg, koji je bio subaša Popova⁶⁰.

*Od februara 1557. do novembra 1561. godine*⁶¹.

Nismo mogli utvrditi ime ovog sandžakbega. Dubrovčani su mu se obraćali sa: »*Illustrissimus Bassa Cherezegovinae*«⁶². Godine 1557. slao je svog kapidžibašu u Mletke⁶³. Na molbu dubrovačkih poslanika uputio je, 1560. godine, pismo kairskom paši kojim preporučuje Dubrovčane⁶⁴. U januaru 1560. godine otišao je na Portu, ali se već krajem marta ili početkom aprila vratio u Hercegovinu⁶⁵.

*Malkoč-beg od novembra 1561. do juna 1563. godine*⁶⁶.

*Sinan-beg od juna 1563. do marta 1567. godine*⁶⁷.

Sinan-beg je bio oženjen Šemsom, sestrom Mehmed-paše Sokolovića, koja se veoma često pominje u dubrovačkim arhivskim vestima⁶⁸. On je do 1580. godine nekoliko puta upravljao Hercegovinom. Bolovao je od neke teške očne bolesti zbog čega mu je dubrovačka vlada često upućivala svoje lekare da ga leče⁶⁹. Od njegove mnogobrojne dece pominju se njegova četiri sina koji su, u oktobru 1565. godine, posetili Dubrovnik⁷⁰. Sinan-beg je veoma retko napuštao svoju provinciju. Za vreme svoje duge uprave bio je samo dva puta odsutan: 1565. godine kad je otišao na Portu, ali se tom prilikom nije dugo zadržao⁷¹, i u januaru 1567. godine kad je otišao u Prištinu, gde se nalazio i u martu iste godine kad je smenjen sa dužnosti⁷².

*Husein-paša Boljanić od marta 1567. do marta 1569. godine*⁷³.

Sa položaja hercegovačkog sandžakbega premešten je u martu 1569. godine, za sandžakbega Bosne⁷⁴.

*Od marta do juna 1569. godine*⁷⁵.

Nismo mogli utvrditi ime ovog sandžakbega. U Hercegovinu je došao u aprilu 1569. godine kad mu je vlada i uputila poslanstvo⁷⁶.

⁵⁸ Isto, 195, 198, 249'; Lett. di Lev. XXIII, 148'—49.

⁵⁹ Isto LI, 1', 67; Ivan Kukuljević Sakcinski, nav. delo, 58—9.

⁶⁰ Isto LIII, 237, 296.

⁶¹ Isto, 301'.

⁶² Isto LIV, 269'.

⁶³ Isto, 7', 9.

⁶⁴ Isto LV, 182.

⁶⁵ Isto, 66', 101.

⁶⁶ Cons. Rog. LVI, 28', 44', 53, 100'.

⁶⁷ Cons. Rog. LVI, 235; LVII, 8'.

⁶⁸ Isto, 245; LIX, 183; LXII, 265, 303'; LXIII, 81.

⁶⁹ Isto LVII, 29, 32, 39.

⁷⁰ Isto LVII, 204'.

⁷¹ Isto, 180'.

⁷² Isto LVIII, 128.

⁷³ ons. Rog. LVIII, 138'; LIX, 90', 108; Lett. di Lev. XXX, 185.

⁷⁴ Isto LIX, 129'.

⁷⁵ Isto, 89', 101'.

⁷⁶ Isto, 98'.

Sinan-beg od juna do decembra 1569. godine⁷⁷.

Ali-beg od decembra 1569. do oktobra 1571. godine⁷⁸.

Kurd-beg (?) od oktobra 1571. do aprila 1572. godine⁷⁹.

U građi kojom raspolažemo ne pominje se ime ovog sandžak-bega; kaže se samo da je sin Mehmed-paše Sokolovića⁸⁰.

Hasan-paša Prođović od aprila 1572. do aprila 1574. godine⁸¹.

Sinan-beg od aprila 1574. do februara 1580. godine⁸².

*Od februara do oktobra 1580. godine*⁸³.

Nismo mogli utvrditi ime ovog sandžakbega. Smenjen je sa dužnosti neposredno posle osnivanja bosanskog pašaluka.

Ali-beg od oktobra 1580. do maja 1582. godine⁸⁴.

Neposredno posle imenovanja za hercegovačkog sandžakbega, *Ali-beg* je pozvan u rat u Persiju iz koga se vratio tek u septembru 1581. godine⁸⁵. Zanimljivo je da je, za vreme njegovog odsustvovanja, upućen u nju »kao čuvar« požeški sandžakbeg Ferhat-beg⁸⁶.

*Od maja do septembra 1582. godine*⁸⁷.

Nismo mogli utvrditi ime ovog sandžakbega, iako dubrovačka vlada u svom pismu koje je, u avgustu 1582. godine, uputila svojim poklissarima harača na Porti navodi da je sin Pijale-paše⁸⁸.

*Od septembra 1582. do decembra 1586. godine*⁸⁹.

Nismo mogli utvrditi ime ovog sandžakbega.

*od decembra 1586. do juna 1587. godine*⁹⁰.

Nismo mogli utvrditi ime ovog sandžakbega.

*Od jula 1587. do januara 1588. godine*⁹¹.

Nismo mogli utvrditi ime ovog sandžakbega.

*Od januara 1588. do februara 1592. godine*⁹².

U građi kojom raspolažemo ne pominje se ime ovog sandžak-bega; pominje se jedino da je brat drugog vezira Ibrahim-paše Novošeherlije⁹³.

Rizvan-beg od februara do avgusta 1592. godine⁹⁴.

Mehmed-beg od avgusta 1592. do avgusta 1593. godine⁹⁵.

Ahmed-paša od avgusta 1593. do aprila 1594. godine⁹⁶.

⁷⁷ Isto LIX, 128', 163'; S. Bašagić, nav. delo, 68.

⁷⁸ Cons. Rog. LIX, 197, 209', 220'; LX, 22', 32.

⁷⁹ Cons. Rog. LX, 210'.

⁸⁰ Isto, 232: »... de donando capi-zibassae Illustrissimi Domini Sangiacchi Chertzegovinae filli Domini Mecheth Bassae...«

⁸¹ Cons. Rog. LXI, 5', 44', 64', 80'.

⁸² Isto LXII, 222', 265, 306'; LXIII, 81.

⁸³ Isto LXV, 169.

⁸⁴ Cons. Rog. LXV, 248'.

⁸⁵ Isto LXVI, 110.

⁸⁶ Isto LXV, 199'; »Prima parst est de mittendo unam perscnam ad Dominum sangiacchum Poseghae ve-

nientem in sangiacchatum Chertzegovinae pro maiori custodia.« O istom: Cons. Rog. LXV, 247.

⁸⁷ Isto LXVI, 239, 242.

⁸⁸ Lett. di Lev. XXXIV, 178.

⁸⁹ Cons. Rog. LXVII, 25; LXIX, 7'.

⁹⁰ Isto, LXIX, 63'.

⁹¹ Isto, 152'.

⁹² Isto, 232'.

⁹³ Lett. di Lev. XXXVI, 187.

⁹⁴ Cons. Rog. LXXI, 172'; VI. Skarić, *Podaci za historiju Hercegovine od 1566. do sredine 17 vijeka*. Sarajevo, GZM XLIII, sv. II, 1931, 56.

⁹⁵ Isto LXXII, 75; VI. Skarić, nav. delo, 56.

⁹⁶ Isto, 263' VI. Skarić, nav. delo, 56.

⁹⁶ Isto, 263' VI. Skarić, nav. delo,

Sa položaja hercegovačkog sandžakbega premešten je za sandžakbega Čustendila⁹⁷.

Mehmed-beg od aprila 1594. do jula 1596. godine⁹⁸.

Tatar Mehmed-beg od jula 1596. do aprila 1599. godine⁹⁹.

Ibrahim-beg od aprila 1599. do kraja 1602. godine¹⁰⁰.

LIST OF THE HERCEGOVINIAN SANDJAKBEYS

This list of hercegovinian sandjakbeys in 16. ct, was done basely on the information from the Archives of Dubrovnik. The Government of Dubrovnik lied under an obligation towards its neighbours from Hercegovina. This obligation consisted the following procedure which was to send a legation to every new sandjakbey, to pay a bow and to present him with gifts. This obligation the Government of the Dubrovnik Republic did dutifully, so that on the basis of its decisions about sending the legations; it is possible to make up the list of the Hercegovinian sandjakbeys and approximately determine the time of their rule in Hercegovina.

⁹⁷ Lett. di Lev. XXXVIII, 140, 225; XXXIX, 52'.

⁹⁸ Cons. Rog. LXXIII, 140'; VI. Skarić, nav. delo, 56.

⁹⁹ Isto LXXV, 51'; VI. Skarić, nav. delo, 56.

¹⁰⁰ Isto LXXVI, 152, 189'.